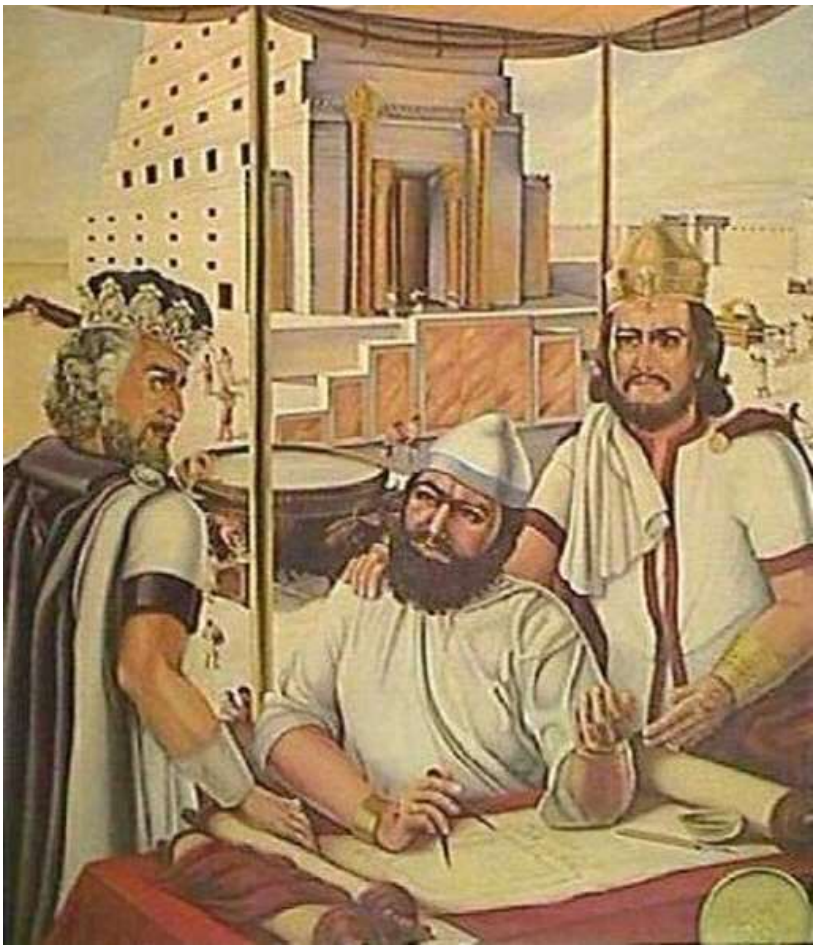
HİRAM ÖYKÜSÜ VE SONRASI

Murat Özgen Ayfer
1979

Kaynak: https://inspiredscripture.com/bible-studies/

Gerek Hiram Abif gerekse Süleyman Mabedi konusunu birçok çalışmamda özetle incelemiştim.

İşte bu da onlardan biri…

Masonluktaki konuyu bir alegori olarak alan ritüellerden yapılmış bir derleme ve biraz da o tarihte bunlardan anlamış olduklarımı, değerlendirmelerimi ortaya koyduğum yorumlar…

Bu, aslında zayıf bir çalışma sayılır ama o tarihlerde bu gibi çalışmaları henüz yeni yeni yapmakta olduğum için kendi kendimi hoş görebilirim.

Siz de hoşgörün.

Kısaca “Hiram Öyküsü” olarak anılan alegori, Masonluktaki birtakım derecelerin ritüellerine öyle bir şekilde yerleştirilmiştir ki, sadece Süleyman Mabedi’nin başmimarı olarak nitelenen Hiram’ın öldürülmesi olayını kapsar gibidir.

Bilmeliyiz ki, aslında Hiram’ın adı hiç geçmese de Masonluktaki birinci dereceden başlayarak simgesel derecelerin hemen hepsinin ritüellerinde yer alan bazı pasajlar, dolaylı olarak bu öykü ile ilgilidir. Somut bir biçimde öykü ile bağlantı kurmasalar da öykünün alegorize ettiği öğretiyle bağlantılıdırlar.

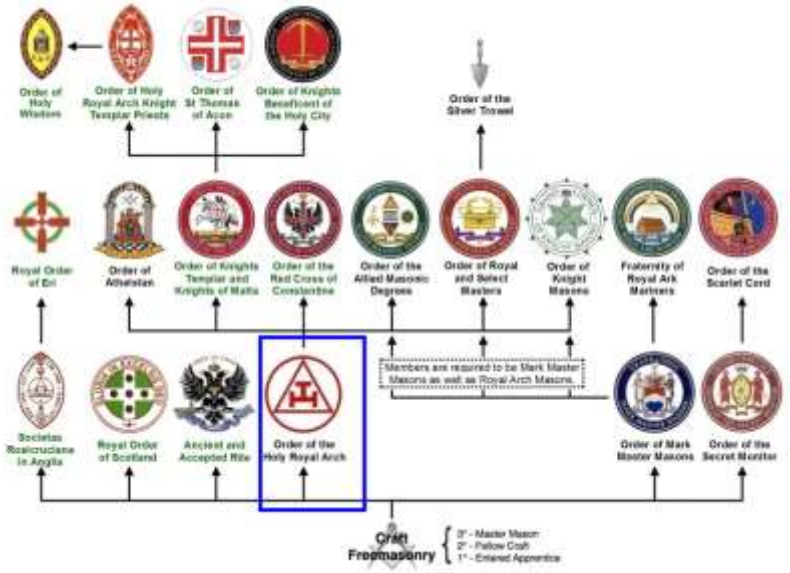
Şayet Masonlukta Hiram Öyküsü’nün anlatılmasına daha birinci derecede başlanmış olsaydı, yer yer parantezler açarak masonik gelişme aşamalarının üst basamaklarındaki öğretimlerden bazı paragraflar aktarılmasına gereksinme duyulurdu,

Hiram Öyküsü’nün sonrasını ele alan birtakım derecelerin dizilişi, bize, modern çağdaş anlamdaki Masonluğun yüzyıllardan beri süregelmiş olan köklü geleneklerinin temellerini gene alegorik bir biçimde vurgulayarak fakat bu kez açıklamalar da getirerek vermektedir. Ekosizm dizgesinde bunlar ancak 14. derecede toparlanır. Gerçi Masonlukta ileri ya da yüksek dereceleri edinmek için bir zorlama yoktur ama Tam ve Yetkin Mason olabilmek için de bu derecelerden geçmek, dolayısıyla Hiram Öyküsü’nün ötesindeki alegorilerin de anlamlarına ermek gereklidir.

Bundan ötürüdür ki, Spekülatif Masonluğu yalnız üç dereceden ibaret olarak kabul edip, felsefî dereceleri benimsemeye yanaşmayan ritlerde bile, adına “derece” denilmeksizin Hiram Öyküsü’nün sonrasını da içeren çalışmalar yapılmakta, özellikle Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Ritii'nde 13. derece olan “Royal Ach”, bu ritin 14. derecesini hatta daha da fazlasını içerir bir biçimde masonik öğretinin bütünlenebilmesi için bir gereklilik sayılmaktadır.

Beri yanda İngiltere Birleşik Büyük Locası, bu alegorik anlatımı doğrudan simgesel dereceler kapsamına bir bütünleyici olarak almıştır. “Masonluk. Royal Arch dehil olmak üzere üç dereceden oluşur” denir.

Öyle denir ama onunla yetinilmez. Niteliğine “rit” denilmesi de İngiliz Masonluğu Sistemi’nde, diğer ritlerin birçoğunda olmadığı kadar çok ileri derece vardır.

Hiram Öyküsü İbranî tarihinin gerçekten oluşmuş olaylarından birinin özeti midir?

Öyküde geçen kişilerinin gerçek olduğundan kuşku yoktur; bu, en azından gerek Tevrat'taki anlatımlar gerekse tarih yazarlarının yapıtları bakımından böyledir.

Anlatılan olaylarının gerçek olup olmadığı, ancak Operatif Masonluk bakımından önemli sayılabilir. Spekülatif Masonlukta bu kişiler birer semboldür. Olayların ise kendileri değil, anlatmaya ve sezdirmeye çalıştıkları töresel değerler esastır.

Belgelenmemiş olması nedeniyle Hiram Öyküsü'nün de sonrasının da uydurmaca olduğunu ileri sürenler vardır. Ancak, insanlık tarihinin gerçek diye anlatılan birçok olayı da ya belgelenmemiş ya da yanlış belgelenmiştir.

Öte yandan, mason ritüelleri tarihsel bilgi vermeyi amaçlamadıklarına göre, Hiram Öyküsü'nün ve diğer öykülerin ne denli gerçek ve ne denli gerçek dışı olayları yansıttığının hiçbir önemi yoktur.

Fakat bu öykülerin alegorize ettiği diğer yüzleri, insanlığın tüm geçmişinde olagelmiş ve oluşması sürmekte olan gerçeklerdir. Masonlukta önemli olan da bunu bilmek, anlamak ve ona göre bilinçlice davranmasını başarabilmektir.

☸ ☸ ☸

"Hiram" adı genellikle Nafhtali kabilesinden bir dul kadının oğlu olan Hiram Abif için kullanılmaktadır. Bu öyküde bir Hiram daha vardır ki, o da Süleyman'a mabedin yapımı için gerekli malzemeleri sağlayan Sur kralıdır. (Bunun garipsenecek bir yanı yok. Hiram, hayli popüler bir isim.)

Her iki Hiram arasındaki bağlantıı isim benzerliğinden ibarettir. Hiram Abif, Tevrat'a göre Süleyman'ın inşa ettirdiği mabedin yapımında görevli bir tunç işleme ustasıdır. Onu Süleyman'a Sur Kraı Hiram göndermiştir. Masonluktaki öyküye göre ise, bunun ötesinde Hiram Abif, mabedin inşaatının başmimarı yani tüm işlerin planlayıcısı, düzenleyicisi ve yürütücüsüdür. Tevrat'ta ve diğer tarihsel kaynaklarda bu böyle değildir.

Bundan ötürü de Masonluktaki öykü salt bu kuruma özgüdür. Başka yerlerde de Süleyman Mabedi'ne ve Hiram'a değinilse de anlatılanlar Masonluktaki gibi değildir.

Hiram'ın yönetimindeki masonlar, bilgi ve becerilerine göre çırak-kalfa-usta derecelerine ayrılmış olarak, adsız bir Tanrı için yaptırılmakta olan mabedin inşaatını bitirmek üzereydi. Ana tapınak binasının siyah -beyaz mozaik döşemeli terasının girişinde içi boş iki bronz sütun dikilmiş, isimleri konulmuş, üstleri yarık narlarla süslenmiş, yedi sıra zincir sütun başlıklarının altına sarılarak döşenmişti. Yapımın sona ermesine yakın sıralarda, usta derecesine yükselememiş olan üç kalfa, ustaların sözcük ve işaretlerini her gün mabede girerek işleri gözden geçiren Hiram'dan zorla almak üzere sözleşmişlerdi.

Bilgece birleştirilmiş bilim, güç ve güzellik, aklın yönetiminde bütün insanlar için evrensel bir barış, gönenç ve mutluluk ortamı hazırlamıştır. Her birey, kendi düzeyine göre bu evrende kendine düşen görevi yerine getirmekte, yaşam payını ona göre almakta, kendi çabaları ve buyrultusuyla evrim yolunda düzeyini yükseltebilmektedir.

İşler ve ilişkiler doğruluk ve dürüstlük içinde, yürek temizliğiyle sürdürülmektedir, Herkes yalnız kendisi için değil, hazlardan ve coşkulardan yararlanarak fakat onlara benliklerini kaptırmaksızın bütün insanlar için yaşamaktadır.

Ne var ki, akıl önderliğinde ve tüm erdemlerin desteğiyle hazırlanmakta olan bu ortam henüz tamamlanmamıştır. Bilgisizlik, hırs, ahlâksızlık, yalancılık, kıskançlık, bağnazlık, bencillik, ikiyüzlülük, kibir ve benzeri olumsuzlukla, kendi çıkarlarına ve emellerine hizmet edecek olan tutkuları canlandırmak için elbirliği ederek sinsi planlar hazırlamışlardır ve bunları eyleme dönüştürmeye girişmektedirler.

Üç kalfa Hiram'ı mabette kıstırdılar ve her biri ayrı ayrı ustalara özgü sözcüğü istedi. Hiram onların her birine usta sözcüğünün böyle istenmeyeceğini, bir gün onu çalışmalarının karşılığı olarak alacağını söyledi. Kalfalar öfkelendi. Kaba güc e başvurdular. Biri cetvelle Hiram'ın bir omuzuna, diğeri ondan sonra gönye ile diğer omuzuna, sonuncusu da çekiç ile başına vurdu. Hiram öldü.

Evrensel barış, gönenç ve mutluluk ortamında, o zamana kadar kendi bilgi ve beceri düzeyleri uyarınca edinebilmiş oldukları nimetleri az bulan, kendilerine tanınmış hakları yeterli görmeyen, bilgi edinmiş olmakla birlikte aslında aydınlığa varamamış olan, kendilerinden üstün olanların haklarına ve olanaklarına göz diken bilgisizlik, ahlâksızlık, hırs, kıskançlık, bağnazlık ve batıl, bencil ve zümreci çıkarları uğrunda birleşmişlerdir. Hep birlikte haksız çıkarlarını elde edebilmek amacıyla önce hileye, düzenbazlığa, baskıya, korkutmaya, zorlamaya başvurmuşlardır. Oysa temelinde bilimin yer aldığı, bilgelik ile bezenmiş akıl, tüm bu etkilere karşı direnç göstermiş hatta karşıtlarının iyi, doğru ve güzel yola yönelebilecekleri umudunu yitirmeyerek toleransı bile elden bırakmamıştır.

Ancak, kin ile yoğrulmuş düşmanca duygulara bürünmüş olanlar bu kez kaba güce başvurmuştur.

Akıl, ideal toplumsal düzeni sağlamakta kullanılan araçlarla zincire vurulmuştur.

İlk darbe doğal yasanın geliştirilmesi doğrultusunda uygulanan yöntemin bilerek yanlış biçimde ve bir silah gibi kullanılmasından gelmiştir,

İkinci darbe bilimsel yöntem ve uygulamanın kötü amaçlara yönlendirilmesinden alınmıştır.

Üçüncü ve son darbe ise, tüm yaşanan olumlu düzene girmesini sağlamakta gerekli olan kudretin kullanılmasıyla indirilmiştir. Bu darbelerin altında akıl, kendini kurtarma çabası göstermişse de, tek başına olduğundan direnci kırılmış ve tutsak olmuştur.

Üç katil, işledikleri cinayetten korktular ve Hlram'ın cesedini gece dağa götürüp gömerek üstüne akasya dalları diktiler.

Hiram'ın ortadan yok olmasıyla mabedi karanlıklar kaplamış, çalışmalar altüst olmuş, işçiler birbirlerine düşmüştü.

Hırs ve bağnazlık, akıl ve bilgelikten yoksun oldukları için, iyilik amacıyla geliştirilmiş olanları kötülük yolunda kaba güç kullanmakta önce çok atılgan fakat ortaya çıkan sonucun karşısında da bir o kadar şaşkın ve korkaktırlar. Aklı tutsak etmişlerdir ama bunu gizlemek zorunladırlar, çünkü haksız ve kirli amaçlarını elde etmenin yalancı mutluluğuna erişememiş olmanın yanı sıra, büyük zararlara uğramak ve bu kez kendi özgürlüklerinin tehlikeye düşmesi ile karşı karşıya gelmeleri olasılığı vardır. Dolayısıyla aklın tutsaklığını saklamaya çalışmış ve telaşla tutsaklık zincirlerinin üstüne bir adalet perdesi çekmeye çalışmışlardır.

Öte yandan, aklın ortalıktan yok olması, evrensel düzenin, ahenk ve uyuşmanın bütünüyle bozulmasına neden olmuştur. Evrimsel gelişme durmuştur. Bilincin yerini kör inançlar, güzelliklerin yerini çirkinlikler, mutluluğun yerini tedirginlik almaya başlamıştır.

Hiram ortalıkta yoktu ama cesedi bulunmadan ölmüş olduğuna inanmak olanağı da yoktu. Bu nedenle Süleyman'ın görevlendirdiği ustalar Hiram'ın cesedini aramaya başladı.

Uzun arayışların sonunda bir toprak yığını üstündeki akasya dalını ve onun altında gizlenmiş olan Hiram'ın cesedini buldular. Onu yerden kaldırmak isteyenler bunu tek başlarına başaramadılar; et kemikten ayrılıyordu. Üçüün ortak çabasıyla Hiram'ın cesedi dağdaki uydurma mezarından kaldırıldı.

Akıl olmayınca yapılabilecek pek bir şey bulunamamaktadır. Ne var ki, aklın tutsak edilişi toplum düzenini bir kaosa çevirerek perişan duruma düşürmüştür ama erdemler ve olumlu tutkular ortadan kaldırılamamıştır. Sevgi, bağlılık, içtenlik, çalışkanlık, vicdan, yürek temizliği, korkusuzluk gibi duygular, sezgi yoluyla da olsa, gereksinme duydukları aklı aramaya girişmişlerdir. Aklı, aslında temelinden ayrılarak sahte bir biçimde kurulmuş olan adaletin ardında ışıldar bir durumda gizlenmiş olarak bulmuşlardır. Tutsak edilmiş olan aklı zincirlerinden kurtarmak için her biri kendi bilgi ve yeteneğince ayrı ayrı çaba göstermiş ama hiçbiri başarıya ulaşamamıştır. Çünkü akıl, sosyal yapının tüm öğelerini birleştirerek yönetmektedir; bu öğeler birbirlerinden ayrılmaya başlamış, dayanışma kalmamıştır. Fakat gerek nesnel gerekse tinsel öğeler arasındaki denge ve uyuşma yeniden kurulup dayanışma oluşturulunca, güç birliği ile yapılan tutarlı eylemin sonucunda aklı tutsak eden zincirler koparılabilmiş, kelepçeler kırılabilmiştir.

Hlram'ın tabutu, mabet içinde büyük salondan parmaklıklarla ayrılmış olan bir bölmeye kondu, Hiram ölmeden önce bir kuyuya attığı altın üçgen bulunarak onunla birlikte gömüldü. Tabutun korunmasında sıkı bir sır saklama zorunluluğu gözetildi.

Akıl, tüm toplumun evrimsel gelişmesinin doruğa yaklaşmakta olduğu bir sırada ve hiç beklenmedik bir anda tutsak alınmıştır. Gerçi gene özgürlüğüne kavuşturulmuştur ama bu durum büyük gecikmelere ve zararlara neden olmuştur, Aynı ya da benzeri bir durumun yinelenmeyeceğine inanmak, aldatıcı bir avunma olacağından göze alınamamıştır. Bundan böyle aklın korunması için önlemler almak zorunluluğu doğmuştur.

Aklı zincire vuranlar, aksini ileri sürmekte olsalar bile gerçek bilinçten yoksundur. Nitekim bu yüzden diğerleri aklı, kendi kontrolleri altında bulunan insanlık inançlarının en yücesi de tutsak edilmezden önce gözden uzaklaştırmış, onu korkunun, bilgisizliğin, haksız ve bencil çıkarların, olumsuz tutkuların, yalancılığın, ikiyüzlülüğün erişemeyecekleri, derinliğinde temizlik ve saflık bulunan gönüllerde gizlemişlerdir.

Olumlu tutkular ve gerçek erdemler, akıl ile birlikte onu da korumaya karar vermişlerdir.

Bundan böyle akıl verileri ve bulgularının olur olmaz açıklanmaması öngörülmüştür. Çünkü içlerindeki kötülük öğeleri iyilik öğelerine baskın çıkanlar, gerçekleri ve olanakları yanlış ve zararlı yönde kullandıklarını kanıtlamıştır. Dolayısıyla akıl verileri ve bulgularına ancak ideal görev ve bağlılık duygularıyla bezenmiş olanların erişmelerine titizlik gösterilecektir.

Hiram'ı öldürenler hâlâ yaşıyordu. Mabedin işleri yüzüstü kalmıştı. Masonlar büyük üzüntü içindeydiler. Hiram' öldürenler bulunmadıkça bu toplu karamsarlık sona ermeyecek ve işler yürümeyecek gibi görünüyordu.

Bir gün, bir çoban, dağda ağzı çalılarla kapatılmış bir mağarada Hiram'ı öldürenleri görmüş olduğu haberini getirdi.

Aklı zincire vurmuş olumsuzlukların görünürde bir etkinlikleri kalmamıştır ama varlıkları sürmektedir. Bu hainler yapacaklarını yapmış, gerçekleştirilmesine çalışılan gönenç ve mutluluk dolu bir toplum düzenini allak bullak etmişlerdir.

Düzerin yeniden kurulabilmesi için, bu durumun doğmasından sorumlu olanların gözden çıkarılıp unutulmaları yeterli değildir; yaptıklarının hesabını vermeli, aklı tutsak ederek üstüne çekmek istedikleri adaletlin önünde yargılanmalıdırlar.

Aklı zincire vurduktan sonra korkup kaçanlar, kendilerini aldatmayı sürdürmektedir. Karanlıklarda olan insan bilincine sığınmışlardır ama esenlikte olabilmek için de bu bilincin önüne batıl ve boş inançları çekmişlerdir. İnsanlığın başlangıcından bu yana yapmış olduğu ve çağdaş insanın da yararlandığı çalışmalar bilgelikle değerlendirilince, nerede gizlendikleri ortaya çıkmış, tüm güçlüklerle tehlikelere karşın oraya erişilmesi sağlanmıştır.

Hiram'ın katillerini yakalamak üzere dokuz kişi seçilerek görevlendirildi. Bunlardan biri (Joapert), bir mağarada uyurken buldukları katillerden birini (Abiram) yakalamak isterken, onun saldırısı üzerine kendini savunmak istedi ve saldıranı elindeki hançerle öldürdü. Diğer katiller kaçmayı başardı. Görevlenenler, bir çeşmede susuzluklarını giderdikten sonra ister istemez geri döndü.

Aklı tutsaklığa sürükleyenlere egemen olmak üzere heyecan, atılganlık, gözüpeklik ve coşku içinde bir eylem başlamıştır. İnsan bilincinde atıl durumda yer alan bilgisizlik, bu eyleme karşı tepki göstermiştir; ancak heyecan, korkusuzluğu kaba güce dönüştürerek bilgisizliği sindirmiştir.

Bu girişiminde heyecan, kendi yargısını kendisi vermiş ama yaptığı iş bilgisizliğin yaptığından pek farklı bir şey olmamıştır.

Bilgisizlik geçici olarak ortadan kaldırılsa bile toplumsal düzen ile genel mutluluğa engel olmaya çalışan ve çalışacak olan diğer akıl karşıtlarının da kontrol altına alınamaması, bilgisizliğin yeniden yaygınlaşmasına neden olacaktır. Yalnızca bir öç alınmıştır; adalet gerçekleştirilememiştir. İyilik ve doğruluktan kaynaklanan tüm erdemlerin zaferini zaman içinde bilimsel gerçekler, özveri ve adaletin üstünlüğü ile sağlamak gerekecektir.

Hiram'ı öldürenlerden birinin ölümünden sonra ötekilerin izlenmelerine başlandı. Bunlar da taş yontarken yakalanıp Süleyman'a götürüldü. Süleyman onları gerektiğince cezalandırdı. Herkes gördü. Mabet işlerine yeniden başlandı.*

Aklın karşıtlarının sindirilmiş olması da yeterli değildir. Ahlâksızlık, tutuculuk, bağnazlık, bencillik ve benzeri nitelikleri sinelerinde barındıran olumsuzluklar insan zihnini kendi amaçları yolunda işlemeye çalışırlarken bulunmuştur.

Bunların tümünün ortadan kaldırılması doğanın diyalektik yasalarına aykırıdır.

Ahlâksızlık olmaksızın töre, tutuculuk olmaksızın gelişme, bağnazlık olmaksızın bilimsel evrim, bencillik olmaksızın diğerkâmlık, bilgisizlik olmaksızın gerçek bilgi, art niyet olmaksızın dürüstlük, korku olmaksızın gözüpeklik tanımlanamaz.

Her şeyin bir karşıtı olmaksızın kendisi de olamayacağından, olumluluklar ancak olumsuzlukların da var oluşu ile tanıtlanabilir.

Bütün bunların birer ibret örneği olarak korunması, ancak denemiş oldukları gibi aklı, bilimi ve bilgeliği tutsak etmeye yine kalkışmamaları için de hiçbir zaman göz altından kaçırılmamaları gerekir.

Bunlara layık oldukları yer böylece verilmiş ve tüm insanlar için barış, mutluluk ve gönenç ortamının kurulmasının sürdürülmesine yeniden girişmek sağlanmıştır.

☸ ☸ ☸

Hiram ile bağlantılı öyküler burada sona erer.

Sona erer ama bu öykünün olayları bazı yerde olduğu gibi aynı, bazı zaman bazı yerde de benzer bir biçimde yinelenmiştir.

Bunların hiçbiri sona ermemiştir; daha uzunca bir süre de sona ermeyecek gibi görünmektedir.

Fakat her keresinde, zor da olsa, büyük çabaların harcanmasını da gerektirse, büyük yitiklere de neden olsa, el ele veren bilim, akıl ve bilgelik giriştikleri savaşı galibiyetle sonuçlandırmışlardır.

İşte bu gerçek bile umutsuzluğa düşmemek için yeterlidir.